

Åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom socialvården

Ändringar som gjorts i föreskriften om åtkomsträttigheter inom socialvården 2020

Antero Lehmuskoski

26.5.2020

Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

Klienthandlingslagen träder i kraft successivt

April 2015

- Skyldighet att anteckna uppgifter
- Klart och begripligt språk
- Övervakning av användning och utlämnande

Januari 2016

- Registeransvar
- Anordnarens och producentens ansvar

Januari 2017

- Anteckningarnas innehåll

Januari 2021

- Personregister
- Åtkomsträttigheter

28 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2015.

Sen 4 §:n 1 momentissa olevaa veloitetta tallettaa määrämuotoisia asiakirjoja sovelletaan kuitenkin sitten, kun Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on antanut 5 §:ssä säädetyt määräykset asiakirjojen määrämuodosta.

Sen 7, 9 ja 14—20 §:ää sovelletaan viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2016, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä.

Sen 7, 9, 10—12 ja 14—20 §:ää sovelletaan viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2017, mikäli asiakastietoja käsitellään sähköisessä muodossa.

Sen 22 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan silloin, kun organisaatio liittyy valtakunnalliseen sosiaalihuollon arkistoon, kuitenkin viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2021.

Sen 23 §:ää sovelletaan silloin, kun organisaatio liittyy valtakunnalliseen sosiaalihuollon arkistoon, kuitenkin viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2021.

Sen 24 ja 25 §:ää sovelletaan viimeistään 1 päivästä tammikuuta 2016.

[HE 345/2014](#)

StVM 47/2014

EV 306/2014

Helsingissä 20 päivänä maaliskuuta 2015

Sisällysluettelo

254/2015

- 4 § - Asiakastietojen kirjaaminen
- 5 § - Toimivaltasäännös
- 6 § - Asiakirjoissa käytettävä kieli
- 7 § - Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen kirjaaminen sosiaalihuollon toimintayksikön sisäisessä yhteistyössä
- 8 § - Asiakastietojen kirjaaminen organisaatioiden välisessä monialaisessa yhteistyössä

3 luku - Kirjattavat asiakastiedot

- 9 § - Asiakasasiakirjoihin kirjattavat perustiedot
- 10 § - Merkinnät tietojen luovuttamisesta
- 11 § - Merkinnät tietojen saamisesta
- 12 § - Alaikäisen asiakkaan kielto-oikeuden kirjaaminen
- 13 § - Asiakastietojen korjaaminen
- 14 § - Asian vireilletulo
- 15 § - Palvelutarpeen arviointi
- 16 § - Asiakassuunnitelma
- 17 § - Asiakaskertomus
- 18 § - Päätös
- 19 § - Päätöksen toimeenpanoon liittyvät kirjaukset
- 20 § - Eräät muut asiakasasiakirjoihin kirjattavat tiedot

4 luku - Asiakastietojen käsittelyä koskevat erityiset säännökset

- 21 § - Asiakasasiakirjojen käytettävyys
- 22 § - Tietojen tallettaminen sosiaalihuollon henkilörekistereihin
- 23 § - Sähköisesti talletettuihin

THL föreskrift 1/2020

Innehåller preciseringar och tillägg till de principer enligt vilka åtkomsträttigheterna ska fastställas

Föreskriften gäller från och med 1.7.2020 och tillämpas vid anslutning till Klientdataarkivet för socialvården, dock senast 1.1.2021

Föreskriften ersätter den tidigare föreskriften (1/2017) fr.o.m. 1.7.2020

Määräys käyttöoikeuksien määrittelyn perusteista sosiaalihuollon asiakastietoihin

Valtuutussäännös

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasiakirjoista annetun lain (254/2015) 23.2 §¹

Kohderyhmä

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmien valmistajat ja tietojärjestelmäpalvelujen tuottajat

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallintopalvelujen ja ICT-palvelujen tuottajat

Kansaneläkelaitos

Voimassaoloaika

Määräys tulee voimaan 1. päivänä heinäkuuta 2020, ja se on voimassa toistaiseksi. Määräystä sovelletaan silloin, kun organisaatio liittyy valtakunnalliseen sosiaalihuollon arkistoon, kuitenkin viimeistään 1. päivästä tammikuuta 2021.

Korvaa määräyksen

Määräys korvaa THL:n aiemmin antaman määräyksen 1/2017: Määräys käyttöoikeuksien määrittelyn perusteista sosiaalihuollon asiakastietoihin.

¹Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista, <https://www.finlex.fi/fi/laki/altup/2015/20150254>

Användarroller, grundkategorier

- 1 Socialjour
- 2 Samordning av servicen och bedömning av servicebehovet
- 3 Förmansuppgifter
- 4 Service för barnfamiljer
- 5 Service för personer i arbetsför ålder
- 6 Äldreservice
- 7 Barnskydd
- 8 Missbrukarvård
- 9 Service för personer med funktionsnedsättning
- 10 Familjerättslig service
- 11 Genomförande av service
- 12 Kontorsuppgifter och stödfunktioner
- 13 **Behandling av uppgifter som omfattas av spärrmarkering**

Nytt 2020

Oberoende av åtkomsträttigheternas omfattning

När en anställd vid en organisation som ansvarar för att ordna socialservice har saklig anknytning till en klient och den anställdas åtkomsträttigheter har begränsats till endast en del av klientuppgifterna, utgör detta dock inget hinder för den anställda att se inom vilka serviceuppgifter klienten är klient, vem som är ansvarig för servicen till klienten och vid vilken serviceenhet personen kan nå.

Nytt 2020

Begränsning 8b: klientuppgifter inom missbrukarvården

En person som tillhandahåller socialjour, en egen kontaktperson, en anställd som ansvarar för bedömning av servicebehovet och en anställd som ger socialt arbete eller social handledning inom barnskyddet har åtkomsträtt till klientuppgifter inom missbrukarvården. En barnatillsyningsman har för att bevaka barnets intressen åtkomsträtt till bedömning av behovet av service inom missbrukarvården och till en klientplan inom missbrukarvården. Åtkomsträtt till klientuppgifterna har därutöver endast de medlemmar av personalen som arbetar inom missbrukarvården.

Nytt 2020

Missbrukarvård är en serviceuppgift som riktar sig till en specialgrupp och klientuppgifternas synlighet har begränsats noggrannare än vanligt.

Socialarbetare K inom service för personer i arbetsför ålder ser att hens klient också har en klientrelation inom missbrukarvården. Hen kan inte läsa de klientuppgifter som dokumenterats där, men stöder klienten att förbinda sig till den service som erbjuds inom missbrukarvården.

Grupp 10a: barnatillsyningsmannens uppgifter

En anställd som ger service som gäller faderskapsutredning, tryggnad av underhållsbidrag för barn, tryggnad av ett barns vårdnad och umgängesrätt, övervakning av umgänge eller **moderskapsutredning** har åtkomsträtt till klientuppgifter inom familjerättslig service, service för barnfamiljer, barnskydd och service för personer i arbetsför ålder, med undantag för klientuppgifter inom medling i familjeärenden och anteckningar om terapeutiskt arbete och undersökning av patienten, om de inte anknyter till den socialservice personen ger. **Dessutom har barnatillsyningsmannen åtkomsträtt till bedömning av behovet av service inom missbrukarvården och till en klientplan inom missbrukarvården.**

Nytt 2020

Till barnatillsyningsmannens uppgifter hör att bevaka barnets bästa i viktiga livsskedan. För att kunna fullgöra uppgiften krävs förståelse för barnets och hans familjs situation som helhet.

Barnatillsyningsman M utreder familjens situation som helhet för att bedöma vad som är barnets bästa när ett avtal om vårdnad och umgängesrätt görs upp i samband med en skilsmässa. För ändamålet går hen igenom den bedömning av servicebehovet som har gjorts för familjen samt de beslut som gjorts upp om stödåtgärder inom barnskyddets öppenvård.

Begränsning 10e: klientuppgifter inom medling i familjeärenden

Nytt 2020

Åtkomsträtt till klientuppgifter som uppkommer vid **genomförandet** av medling i familjeärenden har endast den anställda som ger medling i familjeärenden samt dennas förman.

Skyldigheten att ge information enligt 22 § i klientlagen och socialvårdsmyndigheten rätt att få information enligt gäller inte medlaren. Medlaren får inte röja för utomstående eller för andra myndigheter vad hen fått kännedom om vid medlingen (oikeus.fi). Därför har åtkomsträttigheterna till klientuppgifter inom medling i familjeärenden avgränsats från övriga klientuppgifter.

Q som är anställd vid en familjerättslig enhet arbetar som medlare i familjeärenden vid sidan av sina övriga uppgifter som barnatillsyningsman. Därför har Q två användarroller. Q får inte överföra uppgifter som hen fått i rollen som medlare till handlingar som hen upprättat inom sina andra arbetsuppgifter som barnatillsyningsman.

Kategori 11a: Genomförande av service

När en anställds arbetsuppgifter inom **socialvård som anordnas av en kommun eller samkommun** inskränker sig till att genomföra service, har personen åtkomsträtt till de klientuppgifter som uppkommer vid genomförandet av servicen inom den serviceuppgift som arbetsuppgifterna hänför sig till. Den anställda har därtill åtkomsträtt till beslut, klientplaner och bedömningar av servicebehovet som gäller denna socialservice.

Nytt 2020

Tjänsteproducenten har inte totalansvar för klientrelationen inom socialvården. Tjänsteproducentens skyldigheter hänför sig till genomförandet av socialservice, och därför ska personalen ha åtkomst till de klientuppgifter som är nödvändiga för genomförandet av servicen.

En socialarbetare förbereder placering av ett barn i ett professionellt familjehem. Familjehemmets chef R har de åtkomsträttigheter som behövs för att genomföra servicen. När klientrelationen vid det professionella familjehemmet börjar, får R tillfälle att bekanta sig med bedömningen av servicebehovet för barnet, klientplanen inom barnskyddet och beslutet om placering inom barnskyddets öppenvård. Under placeringen i det professionella familjehemmet uppkommer journalanteckningar, som sparas i tjänsteanordnarens register.

Kategori 11b: Genomförande av servicen inom vissa former av socialservice

Nytt 2020

En anställd som ger stöd för närståendevård, tjänst för utkomststöd, skötsel av klientens ekonomi, **skyddshemsservice** eller social kreditgivning har utöver vad som sägs ovan i punkt 11a även åtkomsträtt till klientuppgifter som uppkommer inom socialservicen i fråga inom alla de serviceuppgifter där den nämnda servicen ges.

Det är normalt att en del av socialservicen genomförs över gränserna mellan olika serviceuppgifter. En anställd kan t.ex. genomföra service inom service för såväl barnfamiljer som personer i arbetsför ålder samt inom äldreservicen.

Den anställda S ansvarar för avtalen med alla närståendevårdare inom sitt verksamhetsområde samt för utbildningen och ordnandet av ledighet. Bland S klienter finns både anhörigvårdare som vårdar en åldrig anhörig och anhörigvårdare som vårdar sitt handikappade barn. Därför behandlar hen klientuppgifter inom både service för barnfamiljer och äldreservice.

Begränsning 11c: Anteckning om terapeutiskt arbete och om undersökning

Åtkomsträtt till de anteckningar om terapeutiskt arbete och undersökning av klienten som görs vid genomförandet av servicen har endast den anställda som ger socialservicen och till vilken handlingarna är kopplade, samt dennas förman.

Nytt 2020

Terapitjänster är i huvudsak hälso- och sjukvård. Också inom socialvården finns det kundträffar av terapeutisk natur, där mycket känsliga och personliga frågor behandlas konfidentiellt. De klientuppgifter som uppkommit vid dessa kan sparas så att så få anställda som möjligt har kännedom om dem. Också pågående undersökningsperioder innehåller uppgifter som åtminstone inte i det skedet ges vidare någon annanstans för kännedom.

Socialarbetare T som ger rådgivning i uppfostrings- och familje frågor träffar sin klient, som är i skolåldern, vid sessioner av terapeutisk natur. Hen gör anteckningar om träffarna och sparar dem som anteckningar om terapeutiskt arbete. Uppgifterna i anteckningarna behandlas inte utanför uppfostrings- och familjerådgivningen. Senare gör T efter eget gottfinnande ett sammandrag av det här arbetet inom uppfostrings- och familjerådgivningen. Sammandraget är tillgängligt för klientens egen kontaktperson.

Begränsning 11d: Klientuppgifter inom skyddshemsservice

Åtkomsträtt till klientuppgifter som uppkommer vid genomförandet av skyddshemsservice har endast den anställda som ger servicen i fråga samt dennas förman.

Nytt 2020

Klienter inom skyddshemsservice är i en sårbar ställning eftersom de utsatts för våld eller hot om våld. Därför behandlas klientuppgifter som uppkommit på skyddshemmet som uppgifter av ytterst känslig natur.

Socionom U jobbar på ett skyddshem. Hen förser alla klientuppgifter som sparas inom klientarbetet med anteckningen att de uppkommit inom skyddshemsservice, och då får de endast behandlas av anställda som ger skyddshemsservice.

Kategori 11e: Privat socialvård

Inom privat socialvård som grundar sig på ett avtal mellan tjänsteproducenten och klienten har den anställda som ansvarar för servicen i tjänsteproducentens organisation åtkomsträtt till de klientuppgifter som sparats i tjänsteproducentens klientregister. En annan anställd har åtkomsträtt till klientuppgifter som hänför sig till den socialservice som hör till dennas arbetsuppgifter.

Nytt 2020

När en klient köper socialvårdens tjänster direkt av en privat tjänsteproducent uppkommer även då klientuppgifter inom socialvården. De hör till tjänsteproducentens klientregister.

Närvårdare V jobbar på ett privat servicehus som tillhandahåller tjänster för klienter som direkt betalar för dem själva. V kan i sitt arbete behandla sina klienters klientuppgifter som hänför sig till serviceboendet, men inte övriga klientuppgifter vid samma företag.

Begränsning 13: Uppgifter som omfattas av spärrmarkering

Åtkomsträtt till uppgifter i befolkningsdatasystemet som omfattas av spärrmarkering har endast de anställda inom vilkas arbetsuppgifter det är nödvändigt att behandla uppgifterna och vilka i organisationen särskilt har utsetts att behandla dem.

Nytt 2020

Enligt befolkningsdatasystemets uppförandekod ska så få anställda som möjligt ges rätt att behandla uppgifter som omfattas av spärrmarkering. Endast de personer som behöver uppgifterna för att sköta sina arbetsuppgifter ska ha kännedom om uppgifter som omfattas av spärrmarkering.

Y som är anställd inom hemservicen gör dagligen hembesök hos sina klienter. En av hens klienter har spärrmarkering i befolkningsdatasystemet. I uppgifterna om klientrelationen visas inte klientens hemadress, men Y:s åtkomsträttigheter omfattar rätten att se uppgifter som omfattas av spärrmarkering. Hen får kännedom om klientens adress, men ser också uppgiften om att personen har spärrmarkering. Y aktar sig för att i klientuppgifterna anteckna någonting som skulle kunna avslöja klientens adress.

Mot en nationellt
enhetlig hantering
av klientuppgifter
inom socialvården

Läs mer om åtkomsträttigheter till klientuppgifter inom
socialvården [här](#).

bl.a. Tillämpningsanvisning till föreskriften om åtkomsträttigheter 2.1